

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ
ОРГАНІЗМУ ПІДЛІТКІВ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПРОБЛЕМАМИ****Ірина ДІДУХ, Зоряна КОРИТКО***Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
Львів, Україна*

Вступ. Незважаючи на досягнення сучасної науки, проблема підлітків із особливими освітніми проблемами (ООП) залишається актуальною на теперішній час, оскільки такі діти переважно навчаються в інтернатних закладах, мають особливості стану здоров'я, темпів фізичного формування та розумового розвитку [1], що необхідно враховувати, будуючи програми з фізичної реабілітації [2, 3].

Мета – вивчити особливості морфофункціонального стану підлітків із особливими освітніми проблемами для визначення характеру та напрямів реабілітаційної роботи з ними.

Матеріали і методи. Обстежено дві групи підлітків: експериментальну групу (ЕГ, n=12) – хлопці 13–15 років із ООП, які навчаються у навчально-реабілітаційному центрі, та контрольну групу (КГ, n=13) – хлопці такого ж віку, які навчаються у загальноосвітній школі. Вивчено такі морфологічні показники: зріст, вагу, максимальну довільну силу (МДС) обох рук, життєву ємність легенів (ЖЄЛ), індекс маси тіла (ІМТ), силовий і життєвий індекси. Для оцінювання стану серцево-судинної системи (ССС) та її резервів використано такі параметри: частоту серцевих скорочень (ЧСС), артеріальний тиск (АТ), систолічний об'єм (СО), хвилинний об'єм крові (ХОК), індекс Робінсона (ІР) та адаптаційний потенціал (АП), які вивчали у спокої, після стандартного фізичного навантаження та під час відновлення. Рухливість нервових центрів визначали за часом рухової реакції (ЧРР). Дані опрацьовано статистично.

Результати. Установлено, що морфологічні параметри ЕГ перебували в межах вікової норми, але порівняно з КГ окремі показники виявилися дещо зниженими (вага, МДС, ЖЄЛ та, відповідно, їх індекси) ($p < 0,05$), що може бути пов'язане з недостатньою руховою активністю (РА) підлітків із ООП у закладах закритого типу. Недостатність РА підтверджується також відмінностями у зміні показників ССС ЕГ під час навантаження та відновлення, оскільки у спокої ЕГ і КГ за параметрами ССС не відрізнялися ($p > 0,05$). Показники ЧСС, АТ систолічний, ІР, ХОК та АП у ЕГ під час навантаження зростали більше і довше відновлювалися ($p < 0,05$). Найбільш суттєві відмінності між ЕГ і КГ відзначено лише за ЧРР (у ЕГ ЧРР вищий на 24,5%, $p < 0,01$), що свідчить про гіршу рухливість нервових центрів підлітків із ООП.

Висновок. Виявлено, що морфологічні та функціональні параметри підлітків із особливими освітніми проблемами, за винятком рухливості нервових центрів, перебувають у межах вікової норми, а окремі відмінності показників їх морфофункціонального стану від своїх однолітків можна, очевидно, пояснити не порушенням у них нервової діяльності та когнітивних процесів, а недостатністю рухової активності, що слід враховувати під час складання реабілітаційних програм.

Ключові слова: підлітки, фізичний розвиток, серцево-судинна система, рухливість нервових процесів.

Список використаних джерел

1. Коритко З.І. Особливості морфо-функціонального стану підлітків 13–15 років із затримкою психічного розвитку / Коритко З.І., Швець Р.А., Кіргач О.М. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2006 – № 10. – С. 158–160.
2. Філімончук А.В. Психологічні чинники порушення психічного здоров'я дитини / А.В. Філімончук // Психолог. – 2009. – № 6. – С. 26–31.
3. Ткачук Т.А. Особливості ускладнень затримки психічного розвитку дітей / Т.А. Ткачук, Я.І. Таубе // Молодий вчений, 2018. – № 1 (53). – С. 6–66.